

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.27>

УДК 658:330.341.1

Д. С. Бутенко,

к. е. н., доцент,

*доцент кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу,
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7027-7767>

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

D. Butenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Entrepreneurship, Trade and Tourism Business,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP: INTERNATIONAL ASPECT

В умовах мінливого зовнішнього середовища та посилення процесів глобалізації суб'єкти підприємництва мають активно використовувати свої переваги для сталого зростання конкурентоспроможності. Перехід від традиційного бізнесу до інноваційного підприємництва дозволить досягти цієї мети, адже цей вид бізнесу орієнтований на створення нових продуктів,

впровадження нових технологій та підвищення ресурсо- та енергоефективності.

Проведене дослідження дозволило розмежувати існуючі підходи до ведення бізнесу, зокрема, виділити визначальні характеристики та ознаки традиційного та інноваційного підприємництва. У статті наведено авторське визначення поняття «інноваційне підприємство». Визначено цілі та функції інноваційного підприємства. Особливу увагу приділено комерціалізації творчих ідей з акцентом на комерціалізацію наукових досліджень та розробок. Розглянуто принципи та ключові особливості інноваційного підприємства, науково-методичні аспекти його сутності. У дослідженні також дається зведена класифікація чинників, які впливають на інноваційне підприємство, що охоплює як позитивні, і негативні впливи. Розглядається можливість забезпечення конкурентних переваг вітчизняного інноваційного підприємства за рахунок виходу зовнішні ринки. Наведено результати опитування підприємців, включаючи статистичний аналіз географії експорту України та визначення потенційних країн-партнерів для вітчизняного бізнесу. Крім того, представлено аналіз рейтингу глобального інноваційного індексу разом із результатами. Він містить пелюсткову діаграму, що ілюструє компоненти (субіндекси) глобального інноваційного індексу для України та Польщі на основі даних 2023 року. За допомогою порівняльного аналізу двох країн в дослідженні визначено основні проблеми та сильні сторони вітчизняного інноваційного підприємства. Надано рекомендації щодо просування інноваційного підприємства в Україні.

In the context of a changing environment and intensification of globalization processes, business entities should actively use their advantages for sustainable growth of competitiveness. The transition from traditional business to innovative entrepreneurship will allow achieving this goal. After all, this type of business is focused on the creation of new products, the introduction of new technologies and increasing resource and energy efficiency.

The conducted study provided an opportunity to distinguish between existing approaches to doing business. In particular, to highlight the defining characteristics and attributes of traditional and innovative entrepreneurship. The article provides the author's definition of the concept of "innovative entrepreneurship". The goals and functions of innovative entrepreneurship are defined. The emphasis is placed on the commercialization of creative ideas, with a focus on the scientific research and development. The principles and key features of innovative entrepreneurship are examined, along with the scientific and methodological aspects of its essence. The study also provides a summary of the classification of factors affecting innovative entrepreneurship, encompassing both positive and negative influences. The possibility of ensuring competitive advantages of domestic innovative entrepreneurship by entering foreign markets is considered. The findings from a survey of entrepreneurs are presented, including a statistical analysis of Ukraine's export geography and the identification of potential partner countries for domestic businesses. Additionally, the analysis of the global innovation index rating is provided, along with the results. It features a petal diagram illustrating the components (sub-indices) of the global innovation index for Ukraine and Poland based on 2023 data. Through a comparative analysis of the two countries, the study identifies key challenges and strengths of domestic innovative entrepreneurship. Recommendations are provided for advancing innovative entrepreneurship in Ukraine.

Ключові слова: *інноваційне підприємництво, конкурентоспроможність, інновації, новітні технології, міжнародний ринок, рейтинг глобального інноваційного індексу.*

Keywords: *innovative entrepreneurship, competitiveness, innovation, new technologies, international market, global innovation index rating.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. *Досвід розвинутих*

країни (Швейцарія, Швеція, Японія, США, Австрія, Велика Британія) показує, що інновації та передові технології є запорукою розвитку держави та суспільства. Активізація інноваційних процесів підвищує конкурентоспроможність бізнес-структур, дає їм можливість посилювати конкурентні переваги та забезпечувати сильні позиції не лише на вітчизняних, а і на світових ринках. Орієнтація держави на інноваційний шлях розвитку створює умови для розвитку інноваційного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиріччя багато вітчизняних науковців і практиків приділяють увагу у своїх працях розвитку інноваційного підприємництва в Україні, причинам гальмування інноваційних процесів та пошуку можливостей для активізації інноваційної діяльності.

Білоус-Сергєєва С. О. у роботі [1] зазначає, що інноваційне підприємництво може відіграти ключову роль, забезпечуючи створення нових ринків, продуктів та послуг, що сприятимуть розвитку економіки регіонів та країни в цілому. Тобто, авторка наголошує на необхідності розвитку інноваційного підприємництва, як фундаменту у післявоєнному відновленні України.

В свою чергу, І. А. Гнатенко підкреслює, що інноваційне підприємництво, активно домінуючи у провідних країнах світу як інституційний сектор, забезпечує гнучкість, підвищує адаптивність економічної системи та стимулює соціально-економічний розвиток. [2]

Науковці О. М. Гавриш, В. П. Пильнова, О. В. Пісковець зазначають, що інноваційне підприємництво є засобом досягнення комерційної мети і основним чинником для безперервного економічного зростання та розвитку. [3]

Науковці А. Жаворонок та А. Марич у своїй праці [4] зробили висновок, що причиною низької активності інноваційного підприємництва є високі ризики для інвесторів і невизначеність терміну окупності. Проте, автори наводять результати опитування, згідно яких більше 50% підприємців

мають намір подолати кризу за допомогою модернізації технологій виробництва своєї продукції. Решта вирішили налагодити випуск нових продуктів, з них понад 1/3 має намір вкласти гроші саме в дослідження і розробки, що, в свою чергу, пов'язано із створенням принципово нової продукції.

Також пошуку причин гальмуванню розвитку інноваційного підприємництва присвячена праця Д. В. Крилова [5], автор аналізує міжнародні рейтинги інноваційного розвитку та намагається визначити причини низьких позицій України в них.

У своїй праці [6] І. В. Яцкевич виокремлює основні соціально-економічні цілі інноваційного розвитку у післявоєнний період, зокрема: підвищення якості життя населення; формування інформаційно-інноваційного типу економіки; розвиток інтелектуального середовища, фундаментальної науки, освіти, культури тощо.

Отже, інтерес науковців до проблеми розвитку інноваційного підприємництва підтверджує актуальність та значущість обраної теми дослідження. Аналіз публікацій надає можливість означити питання, що потребують додаткової уваги. Зокрема, розмежування підходів традиційного та інноваційного підприємництва. Визначення науково-методичних аспектів сутності інноваційного підприємництва та аналізу його наявного стану в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення основних тенденцій розвитку вітчизняного інноваційного підприємництва і визначення перспектив виходу на зовнішні ринки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження інноваційного підприємництва доцільно розпочинати з визначення його відмінних рис та особливостей у порівнянні з традиційним (класичним) підприємництвом.

Згідно Закону «Про підприємництво» підприємництво – це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством. [7] Тобто класичне підприємництво – це систематична діяльність, організована підприємцем на власний ризик, з метою отримання прибутку. Характерними рисами класичного підприємництва є орієнтація на підвищення ефективності використання наявних ресурсів бізнес-структури. При необхідності такі суб'єкти впроваджують інновації у свою діяльність з метою досягнення поставлених цілей (виробничих, управлінських тощо) але не створюють власних інноваційних продуктів.

В свою чергу, в Законі України «Про інноваційну діяльність» є уточнення, що інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг. [8]

Інноваційне підприємництво – це ризикова економічна діяльність, що ґрунтується на розробці, створенні та впровадженні інновацій, реалізації нових ідей, використанні новітніх технологій з метою створення нових товарів і послуг. Отже, можна виокремити такі характерні риси інноваційного підприємництва, як високий ступінь ризикованості бізнесу, наявність власного удосконаленого або нового товару, високий рівень капіталізації та інвестиційної привабливості. Окремо в науковій літературі [9] виділяють зростаючу роль фінансової, моральної та соціальної відповідальності підприємця-інноватора.

Слід зазначити, що науковці акцентують увагу на необхідності переходу від традиційного підприємництва до інноваційного. Так,

наприклад, Зянько В. В. у своїй монографії [10] стверджує, що спрямованість розвитку підприємницької діяльності у напрямку підвищення активності інноваційних досліджень, освоєння нововведень зумовлена також нинішнім процесом глобалізації, який стимулює розвиток засобів комунікації та інформаційних технологій. Також важливим важелем, що впливає на вибір підприємця здійснювати вибір на користь інноваційного підприємництва є попит серед споживачів на новітні товари та послуги. Саме тому лише інноваційний підхід розвитку надає можливість забезпечити бажаний рівень конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

Розуміння сутності інноваційного підприємництва доцільно здійснювати через призму його головної мети, функцій та основних ознак. У науковій літературі автори О. М. Гавриш, В. П. Пильнова, О. В. Пісковець основною метою інноваційного підприємництва визначають в підвищенні та покращенні якості життя кожної людини, спрямованості до високої конкурентоспроможності вітчизняних підприємств як на внутрішніх ринках, так і на світовій економічній арені. [3]

Поставлену мету діяльності інноваційного підприємництва реалізують через її функція. Зокрема, підвищення рівня конкурентоспроможності бізнесу орієнтованого на створення інноваційних продуктів та використання новітніх технологій має бути зосередженим на результативності та ефективності діяльності. Це обумовлено перш за все тим, що інноваційне підприємництво капіталомістке (високі витрати на НДДКР, залучення висококваліфікованого персоналу тощо).

Функція управління проектами спрямована на планування та організацію процесу розробки та впровадження інновацій. Особлива важливість цієї функції полягає в оцінці ризиків та аналізі загроз. Також важливим є пошук ресурсів для реалізації проектів та координація роботи команди.

Найважливіша функція це комерціалізація результатів творчих ідей, адже процес втілення ідеї передбачає багато кроків (від генерації до

капіталізації), що супроводжуються певними ризиками та керуванням такими процесами, як моделювання інноваційного розвитку, планування процесу комерціалізації та реалізацію інноваційних проєктів. Для нівелювання загроз та досягненню поставлених цілей в інноваційному підприємстві науковці пропонують враховувати специфіку управління процесом комерціалізації інновацій. Для цього пропонують поділяти управлінські рішення за ступенем централізації: корпоративні (визначення напрямків інноваційного та технологічного розвитку), стратегічні (розробка стратегії комерціалізації), тактичні (реалізація стратегії). [11]

Інноваційне підприємство, на думку науковців [12], має дотримуватися певних принципів при здійсненні своєї діяльності:

Адаптивності – прагнення до підтримання оптимального балансу між внутрішніми спонукальними мотивами суб'єкта підприємництва та зовнішніми можливостями, які генеруються ринковим середовищем.

Динамічності – активне узгодження цілей та стимулів діяльності суб'єкта підприємництва, включаючи інтереси власників, менеджерів, фахівців та працівників.

Самоорганізації – самостійне забезпечення стабільності умов функціонування шляхом підтримання обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи бізнес-структури, а також між суб'єктом підприємництва і зовнішнім середовищем.

Саморегуляції – адаптація системи управління виробничо-збутовою діяльністю суб'єкта підприємництва відповідно до змін в умовах функціонування.

Саморозвитку – самостійне забезпечення умов для тривалого виживання та розвитку підприємства згідно з його місією та прийнятою системою мотивацією.

Узагальнені науково-методичні аспекти сутності інноваційного підприємництва представлено на рис. 1

Окремо, варто розглянути чинники впливу на розвиток інноваційного підприємництва. Так, науковці виділяють п'ять основних груп чинників, які стимулюють або перешкоджають розвитку інноваційного підприємництва. До цих груп відносять: організаційно-економічні; фінансово-кредитні; політико-правові; управлінські та соціально-психологічні.

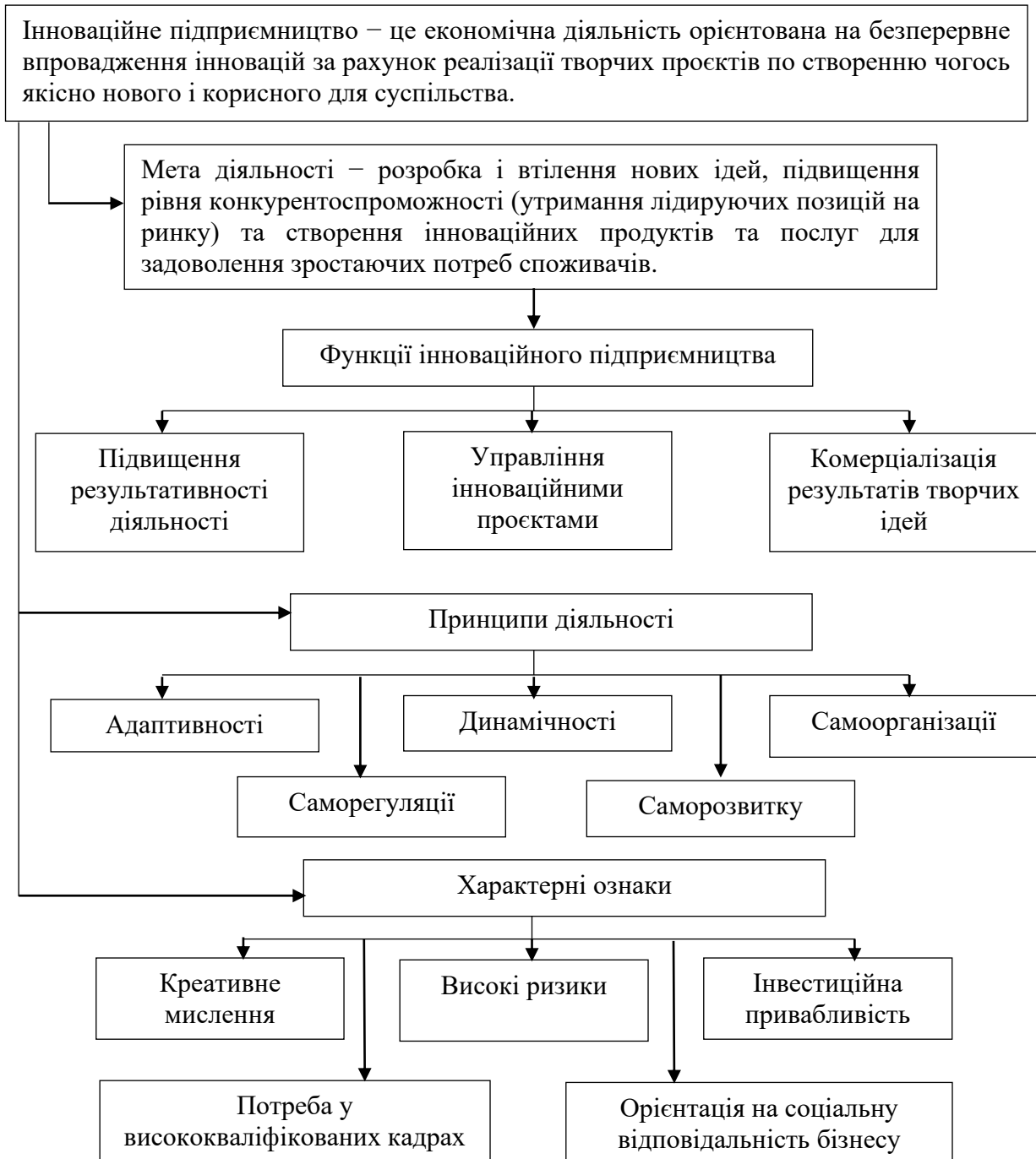

Рис. 1. Науково-методичні аспекти сутності інноваційного підприємництва

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [3;13].

Узагальнену класифікацію чинників, що впливають на розвиток інноваційного підприємництва представлено на рис. 2

Рис. 2. Класифікація чинників впливу на розвиток інноваційного підприємництва

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [10].

Отже, відповідно до рис. 2 розвиток інноваційного підприємництва залежить від багатьох чинників. Так, доцільно розвивати ринкову інфраструктуру інноваційного розвитку, впроваджувати спонукальні мотиви до інновацій, забезпечувати реалізацію науково-технічного потенціалу. Окрему увагу варто приділяти формуванню інноваційного клімату та побудові ефективної системи мотивації висококваліфікованих працівників, створювати умови генерації нових ідей і розвитку креативного мислення. В цілому можна стверджувати, що ефективне управління розвитком інноваційного підприємництва забезпечить необхідні конкурентні переваги та надасть можливість нівелювати можливі загрози та ризики.

Однією з можливостей для розвитку вітчизняного інноваційного підприємництва є орієнтація на зовнішні ринки. Білоус-Сергєєва С. О. [1] у своїй праці наводить дані дослідження Mastercard SME Index, згідно яким велика кількість вітчизняних підприємців вийшли на зарубіжні ринки. А 28 % планують це зробити у майбутньому.

Для вибору зовнішнього ринку для українських інноваційних підприємства варто звернути увагу на обсяги експорту. Так, за даними Державного комітету статистики України протягом 2022-2023 рр. експортне-імпортне сальдо за товарами має від'ємне значення, а за послугами позитивне. Проте у 2023 р. обсяги експорту товарів знизились на 18 % у порівняння з попереднім роком. Проте науковці зазначають, що під час пандемії суттєво зменшилась кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців з 1855 тис. од. у 2021 році до 1359 тис. од. у 2022 році. Але попри військову агресію кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців станом на 1 січня 2023 року зросла до 1422,5 тис. одиниць. [14] Позитивна динаміка приросту кількості суб'єктів підприємництва можна вказувати на потенціал приросту експорту товарів в майбутньому.

Аналіз географічної структури експорту товарів за 2023 р показав, що найбільші обсяги вітчизняної продукції реалізовано у Польщу – 13,15 %, друге місце посідає Румунія – 10,41 %. Також експорт українських товарів

було здійснено у Китай (6,65 %), Туреччину (6,55 %), Німеччину (5,58 %), Іспанію (5,55 %), Нідерланди (4,12 %), Угорщину (3,27 %), Словаччина (2,96 %) та Чехію (2,75 %), зведена структура основних країн експорту наведена на рис.3.

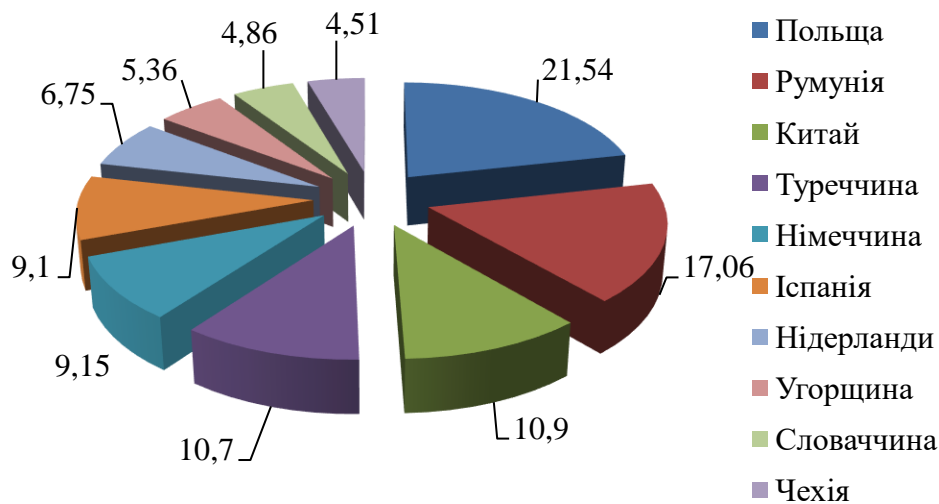

Рис. 3. Експортна географічна структура за 2023 рік

Джерело: сформовано на основі [15].

Таким чином, згідно наведених даних на рис. 3 найбільшу питому вагу у географічній структурі експорту серед основних країн-споживачів вітчизняної продукції у 2023 році зайняла Польща. Для аналізу конкурентоспроможності інноваційного підприємництва доцільно також проаналізувати результати рейтингу глобального інноваційного індексу (ГІІ).

Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, ГІІ) – це узагальнюючий показник, який охоплює 80 індикаторів, що включають інституції, людський капітал і дослідження, інфраструктура, рівень розвитку ринку, рівень розвитку бізнесу або бізнес-досвід, знання та результати наукового пошуку, креативність або результати творчої діяльності.

Global Innovation Index складається спільно Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (WIPO), Корнельським університетом і INSEAD. Індекс використовується урядами, компаніями та організаціями для оцінки інноваційного потенціалу країн і визначення пріоритетів у політиці розвитку.

Основна мета ГІІ – сприяти розумінню того, які фактори стимулюють інновації, а також створювати умови для їх розвитку в різних країнах і регіонах.

У 2023 році щорічний рейтинг Global Innovation Index оцінило 132 країни за 5 групами (субіндексами) інноваційних витрат та 2 групами (субіндексами) інноваційних результатів, представлено у табл. 1. [16]

Таблиця 1. Рейтинг країн за глобальним інноваційним індексом, 2023 рік

Країна	Місце у рейтингу	Країна	Місце у рейтингу
Швейцарія	1	Китай	12
Швеція	2	Японія	13
США	3	Ізраїль	14
Великобританія	4	Канада	15
Сінгапур	5	Естонія	16
Фінляндія	6	Гонг Конг (Китай)	17
Нідерланди	7	Австрія	18
Німеччина	8	Норвегія	19
Данія	9	Ісландія	20
Республіка Корея	10
Франція	11	Україна	55

Отже, серед лідерів рейтингу знаходяться країни з розвинутою економікою та високим рівнем використання новітніх технологій, зокрема, Швейцарія, США, Німеччина, Японія тощо. Видання поділяє країни за рівнем доходів в окремому рейтингу – Топ 3 [16]:

з високими доходами – Швейцарія, Швеція, США;

із доходом вище середнього – Китай, Малайзія, Болгарія;

з доходом нижче середнього – Індія, В'єтнам, Україна;

малозабезпечені – Руанда, Мадагаскар, Того.

Таким чином, Україна посідає 55 місце у загальному рейтингу Global Innovation Index серед 132 країн, та 3 місце серед країн з доходами нижче середнього. Також видання зазначає, що Європа досі залишається лідером за кількістю інноваційних країн серед топ-25 – загалом 16, це на одну більше, ніж у 2022 році. З 39 європейських країн, охоплених індексом, 19 піднялися в рейтингу цього року (на сім більше, ніж минулого року), а саме: Швеція (2 місце), Фінляндія (6 місце), Данія (9 місце), Франція (11 місце), Естонія (16

місце), Норвегія (19 місце), Ірландія (22 місце), Бельгія (23 місце), Італія (26 місце), Португалія (30 місце), Литва (34 місце), Латвія (37 місце), Греція (42 місце), Словаччина (45 місце), Румунія (47 місце), Сербія (53 місце), Північна Македонія (54 місце), Україна (55 місце) і Албанія (83 місце). [16]

Враховуючи аналіз географічної структури експорту продукції доцільно порівняти значення глобального інноваційного індексу України та Польщі за складовими (субіндексами) узагальнюючого показника. Пелюсткову діаграму складових представлено на рис. 4

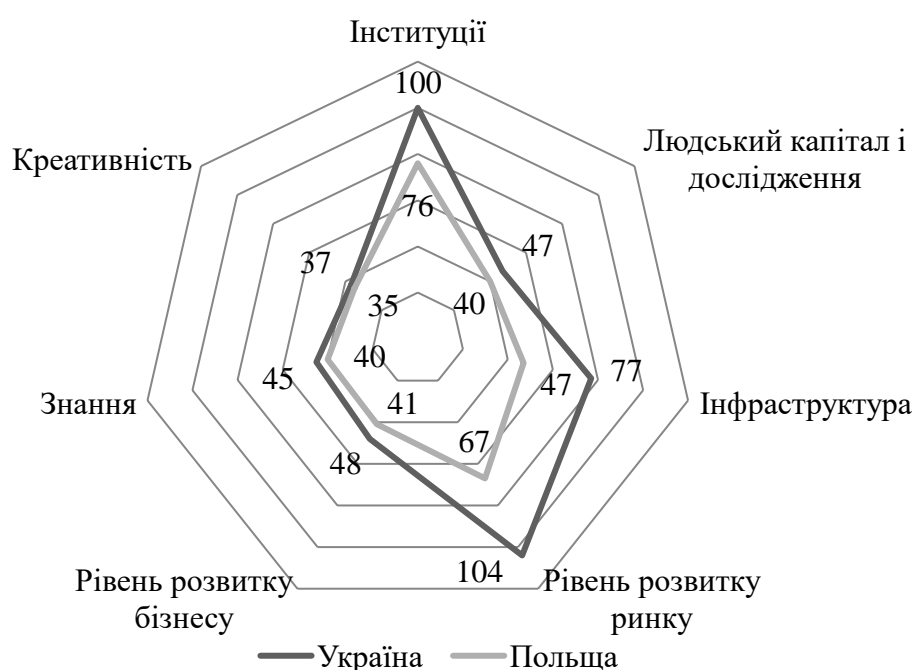

Рис. 4. Пелюсткова діаграма складових (субіндексів) глобального інноваційного індексу за 2023 рік

Отже, згідно рис. 4 Польща випереджає Україну за усіма субіндексами глобального інноваційного індексу згідно даних на 2023 рік. Найбільше відставання спостерігається за наступною групою показників:

Інституції – це субіндекс, який характеризується станом політичного середовища, регуляторного середовища та бізнес-середовища. У порівнянні з Польщею розбіжність становить 24 пункти у рейтингу;

Рівень розвитку ринку – це субіндекс, що аналізує кредитну політику, інвестиційну політику, конкурентні відносини, торгівельні операції та масштаби ринку в країні. Україна у 2023 році відстає від Польщі за цим субіндексом на 37 сходинок у глобальному рейтингу;

Інфраструктура – це субіндекс, який характеризує загальну інфраструктуру, інформаційно-комунікаційні технології, екологічну стійкість. Відставання на 30 сходинок у глобальному рейтингу.

Отже, отримані результати свідчать здебільшого про наявність перешкод для розвитку інноваційного підприємництва на внутрішніх ринках та не створює суттєвих бар'єрів при виході на зовнішні ринки, зокрема польські.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження надало можливість встановити, що інноваційне підприємництво – це економічна діяльність орієнтована на безперервне впровадження інновацій за рахунок реалізації творчих проєктів по створенню чогось якісно нового і корисного для суспільства. Для успішного розвитку інноваційного підприємництва необхідно створювати певні умови, зокрема, дотримуватися стратегії інноваційного розвитку держави, проводити зважену політику оцінки ризиків та загроз, використовувати пільгове законодавство та триматися курсу соціальної відповідальності бізнесу.

Варто зазначити, що Україна має інноваційний потенціал за рахунок реалізації нових знань, техніки, технології та високі темпи їх поширення і впливу на дослідження. Також до інноваційних можливостей України доцільно віднести креативність суспільства, а саме створення нематеріальних активів, розробка новітніх (креативних) товарів та послуг, інтернет-творчість тощо. Про це свідчать досить високі місця відповідних субіндексів у рейтингу глобальної інноваційності.

У подальших дослідженнях доцільно розглянути класифікацію інноваційних підприємств з метою визначення пріоритетних напрямків розвитку. Також важливо провести аналіз імпорту інноваційного продукції в

Україну та експорту вітчизняних послуг для розробки рекомендацій щодо активізації створення нових проєктів в інноваційній сфері. Особливу увагу також варто приділити мотивації креативного персоналу та проблемам корпоративної соціальної відповідальності бізнесу.

Література

1. Білоус-Сергеєва С. О. Інноваційне підприємництво як ключовий фактор розвитку регіону у післявоєнний період. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету*. Серія: Економічні науки. 2023. № 1. С. 45-50.
2. Гнатенко І. А. Феномен інноваційного підприємництва в національній економіці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. №23. С. 61-64.
3. Гавриш О. М., Пильнова В. П., Пісковець О. В. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. *Економіка та держава*. 2020. №12. С. 109-113.
4. Жаворонок А., Марич А. Теоретичні основи розвитку інноваційного підприємництва у національній економіці. *Економічний дискурс*. 2020. №4. С. 104-110.
5. Крилов Д. В. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/10.pdf
6. Яцкевич І. В. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1392/1342>
7. Про підприємництво : Закон України від 26.02.1991 р. № 698-XII. Дата оновлення: 11.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
8. Про інноваційну діяльність : Закон України від 26.12.2002 р. № 40-IV. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
9. Рибак М. О. Інноваційне підприємництво як ключова ознака сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3526/3456>
10. Зянько В. В. *Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку*: монографія. Вінниця, 2008. 397 с.

11. Олєфіренко О. М., Нагорний Є. І., Шевлюга О. Г. Комерціалізація в системі управління інноваційною діяльністю. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 432-439.
12. Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем: колективна наукова монографія / за ред. Н. В. Касьянової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 232 с.
13. Денисюк А., Метіль Р., Шевчук Н. Сутність інноваційного підприємництва. *Економіка підприємства: теорія і практика* : зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 12–13 жовт. 2022 р. Київ, 2022. С. 308-311.
14. Вахович І. М., Лютак О. М., Ковальчук Н. В. Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. №8. С. 65-73.
15. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>

References

1. Bilous-Serhieieva, S.O. (2023), “Innovative entrepreneurship as a key factor in the development of the region in the post-war period”, *Visnyk Pryazovs'koho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 45-50.
2. Hnatenko, I.A. (2019), “The phenomenon of innovative entrepreneurship in the national economy”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 23, pp. 61-64.
3. Havrysh, O. Pylnova, V. and Piskovets, O. (2020), “Innovative entrepreneurship: essence, meaning and problems in the modern conditions of functioning”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 109-113.
4. Zhavoronok, A. and Marych, A. (2020), “Theoretical foundations of the development of innovative entrepreneurship in the national economy”, *Ekonomichnyj dyskurs*, vol.4, pp. 104-110.
5. Krylov, D. (2022), “Analysis of rating assessment of innovative activity development in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/10.pdf (Accessed 15 Aug 2024).

6. Yatskevych, I.V. (2022), "Innovation policy of Ukraine in the postwar period", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol.39, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1392/1342> (Accessed 15 Aug 2024).
7. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Entrepreneurship", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (Accessed 15 Aug 2024).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "On Innovation Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Accessed 15 Aug 2024).
9. Rybak, M.O. (2024), "Innovative enterprise as a key sign of sustainable development", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 59, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3526/3456> (Accessed 15 Aug 2024).
10. Zian'ko, V.V. (2008), *Innovatsijne pidpriemnytstvo: sutnist', mekhanizmy i formy rozvytku* [Innovative entrepreneurship: essence, mechanisms and forms of development], Vinnytsia, Ukraine.
11. Olefirenko O.M. Nahornyj, Ye.I. and Shevliuha, O.H. (2018), "Commercialization in the innovative activity management system", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 18, pp. 432-439.
12. Kas'ianova, N.V. (2019), *Upravlinnia innovatsijnym rozvytkom sotsial'no-ekonomichnykh system* [Management of innovative development of socio-economic systems], Lira-K, Kyiv, Ukraine.
13. Denysiuk, A. Metil', R. and Shevchuk, N. (2022), "The essence of innovative entrepreneurship", *Ekonomika pidpriemstva: teoriia i praktyka : zb. materialiv IX Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* [Enterprise economics: theory and practice: a collection of materials of the IX International Scientific and Practical Conference], Kyiv, Ukraine, pp. 308-311.
14. Vakhovych I.M. Liutak O.M. and Koval'chuk N.V. (2023), "Features of the development of innovative entrepreneurship in Ukraine in modern conditions", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 8, pp. 65-73.
15. State Statistics Service of Ukraine (2024), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 15 Aug 2024).
16. WIPO (2023), "Global Innovation Index", available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf> (Accessed 15 Aug 2024).

Стаття надійшла до редакції 25.08.2024 р.